

Täysistunto

Torstai 14.2.2019 klo 16.05—22.05

2.2. Suullinen kysymys laiminlyöntien tutkimisesta vanhuspalveluissa (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 260/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän aihepiiriin on myös vasemmistoliiton kysymys. Edustaja Sarkkinen.

Keskustelu

16.15 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kansalaisia järkyttäneet vanhushoivan vakavat laiminlyönnit eivät ole yksittäistapauksia. Näyttää siltä, että osa yhtiöistä on tietoisesti ja tarkoituksellisesti jättänyt noudattamatta sääntelyä ja sopimuksiaan ja saanut näin oikeudetonta voittoa. Te, pääministeri Sipilä, totesitte aiemmin Esperi Caren tapauksen osoittavan, että suomalaisessa yhteiskunnassa valvonta toimii. Asia ei todellakaan ole näin. Valvonta on pettänyt ja asia on korjattava. Kun vakavia laiminlyöntejä on tapahtunut, on kysyttävä, kuka kantaa nyt vastuun. Mikä on johdon vastuu, jos vakavat laiminlyönnit ovat seurausta ylhäältä annetuista käskyistä, jopa tietoisia toimintatapoja?

Arvoisa puhemies! Kysynkin nyt hallitukselta: Mikä on laiminlyönteihin syyllistyneiden yritysten omistajien vastuu? Joko keskusrikospoliisi tutkii ilmeisen tietoihin laiminlyönteihin syyllistyneiden hoivajättien toimintaa ja omistajien ja johdon vastuuta?

16.17 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisihallitus koordinoi poliisin toimia tässä vanhuspalvelukysymyksessä ja on laatinut tilannekuvan poliisilaitoksilta saatujen tietojen perusteella. Meillä on käynnissä tutkintatoimia valvontaviranomaisten tekemien rikosilmoitusten perusteella ja myöskin yleisön tekemien rikosilmoitusten perusteella, ja poliisi myöskin silloin, kun on selviä viitteitä omaehtoisesti epäillä, että esitutkintakynnys ylittyy, käynnistää tutkinnan. Olen myös keskustellut Valviran ylijohtajan ja poliisiylijohtajan kanssa tilanteesta, ja ensi maanantaina pidetään Poliisihallituksen ja Valviran yhteiskokous, jossa katsotaan vielä varmuuden vuoksi, että roolit ovat selvät.

Kaikille meille varmasti on selvää, että Valviran valvontatoiminta lähtökohtaisesti lähtee siitä, että heillä on paras asiantuntemus arvioida asiaa omaehtoisesti, heillä on oikeudet tehdä myöskin avien kautta — kuten myös tilaajilla, kunnilla — pistotarkastuksia kohteisiin. Poliisi ei voi tehdä tarkastuksia kohteeseen, jos ei ole perusteltua syytä epäillä, että siellä on rikollista laiminlyöntiä tapahtunut, mutta poliisi antaa kaiken tarvittavan tuen sille, [Puhemies koputtaa] että laiminlyönnit tutkitaan ja rikostutkinnoissa edetään Poliisihallituksen johdolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2018 vp

16.18 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Heitteillepano, petos, väärennös — nämä olivat rikosnimikkeitä, joita oikeusministeri Häkkänen nosti esille pohdittaessa näitä hoivajättejä: Attendoa, Mehiläistä, Esperin Carea. [Välihuutoja oikealta — Timo Heinonen: Entä Tradeka?] Oleellinen kysymys on se, onko ylhäältäpäin johto antanut ohjeita, määräyksiä siitä, että käytetään voiton tuottamiseen haamuhoitajia, väärennetään työvuorolistoja eikä anneta sitä hoivaa ja hoitoa, joka sopimuksissa on määriteltä. Pahimmassa tapauksessa käy niin, että syypääksi joutuvat lattiatason työntekijät, jotka ovat vain toteuttaneet ylhäältä tulleita omistajien ja johtoryhmien käskyjä. Siksi kysynkin uudestaan: tutkitaanko tätä asiaa valtakunnallisesti, ei vain yksittäisten hoitolaitosten osalta vaan nimenomaan kokonaisuutena, jotta ne, [Puhemies koputtaa] jotka ovat pyörittäneet tätä touhua, myös joutuvat vastuuseen?

16.19 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on erittäin tärkeää tuomita tietoiset laiminlyönnit, ja silloin kun rikoskynnys ylittyy, on erittäin tärkeää, että yhteiskunta kykenee tuomiot myöskin viemään eteenpäin. Poliisi ei säädä rikoslakeja eikä sinänsä voi tutkia muuta kuin niitä tapauksia, joissa esitutkintakynnys ylittyy nykyisen lainsäädännön pohjalta. Kuten sanoin, tällä hetkellä se, mitä olemme Poliisihallitukselle ohjeistaneet ja minkä mukaan he ovat alkaneet toimia, on, että Poliisihallitus koordinoi tutkintatoimia valtakunnallisesti. Keskusrikospoliisi normaalisti ottaa tutkittavakseen järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai kansainväliseen rikollisuuteen liittyviä toimia, ja meillä ei sinänsä esitutkintakynnys ylity järjestäytyneen rikollisuuden nimikkeellä tässä vyyhdissä. Jos on tarpeen, että krp tukee poliisilaitosten tutkintatoimia, se tehdään välittömästi. Tällä hetkellä tilanne on se, että poliisilaitokset pystyvät tutkintaa hoitamaan itse.

16.20 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Vanhusten laitoshoidon vähentämisestä arvioidaan saatavan 300 miljoonan euron säästöt.” Näin lukee Yleisradion uutisissa 29.11.2013. Ja mitkäs puolueet olivatkaan viime hallituskaudella vastuussa? Kokoomus, SDP, vasemmisto, vihreät ja kristillisdemokraatit. [Pia Viitanen: Entäs perussuomalaiset tällä kaudella?] Valtiovarainministeri Urpilainen järjesti tämän merkittävän säästöleikkauksen jo viime vaalikaudella ja on laitoshoidosta ohjannut vanhuksia sitten palveluasumiseen. Tämän johdosta vanhukset eivät saa riittävää huolenpitoa.

Kysynkin, arvoisa puhemies: miten tämä sote-uudistus parantaa tilannetta, jos kerran tavoitteena on 700 miljoonan euron säästöt näissä vanhushpalveluissa, kun sote-uudistus toteutetaan? Eihän tämä millään tavalla voi olla loogista, että palvelut paranevat, kun tehdään kustannussäästötavoitteita. Tehdäänkö tämäkin samalla tavalla kuin rakenneuudistus aikanaan viime vaalikaudella, että uudistetaan rakenteita ihan uudistamisen vuoksi ja käytännössä vanhuksien palveluita leikataan?

16.21 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin todettakoon kysyjälle vastaukseksi muutama perusasia. Me voimme loputtomasti tässä salissa etsiä syyllisiä sellaisiin seikkoihin, jotka ovat olleet heikentämässä edellytyksiä kuntien toimissa vanhushpalveluiden hyvässä järjestämisessä. Me voimme myös toinen toisiamme kiittää kaikista niistä lisäyksistä ja hyvistä teoista, joilla on yritetty satsata vaikkapa tämän vaalikauden aikana myös euroissa esimerkiksi parempaan kotihoitoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2018 vp

Mutta jos katsoisimme yhdessä eteenpäin. On väistämätöntä, että kysymällänne tavalla — tarvitaanko ikäihmisten palveluista säästöjä — on ihan selvää, että me tulemme käyttämään tässä maassa, riippumatta hallituspohjasta tai sote-ratkaisuista, enemmän rahaa vanhuspalveluihin kuin koskaan ennen, mikä liittyy siihen, että väestömme ikääntyy ennätysellisellä vauhdilla. Uskon, että tämä sali on poikkeuksellisen sitoutunut siihen, että arvokas vanhuus kuuluu kaikille. Se tulee tarkoittamaan sitä, että yhteinen sopimuksemme [Puhemies koputtaa] siitä, että kotihoitoon satsataan, on myös viestimme siitä, että se tarkoittaa kustannusten jakautumista uudella tavalla ja parhaimmillaan myös [Puhemies: Aika!] parempaa tuottavuutta. Mutta lähtökohtaisesti käytämme enemmän rahaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän pitäytymään tässä minuutin aikarajassa.

16.23 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Saarikko, sanoitte hetki sitten, että mielestänne vanhuspalvelulaista ei löydy ainoatakaan aukkoa, ei porsaanreikää, joka mahdollistaisi ikäihmistemme epäinhimillisen kohtelun. Näin ymmärsin teidän äsken sanovan. Olen siltä osin kanssanne eri mieltä.

Suomessa on käyty kiistaa hoitajamitoituksesta jo yli 30 vuotta. Vastikään Helsingin Sanomissa professori Marja Vaarama kertoi toimittajalle, että vuonna 1988 professori Vaaraman työryhmä laski Sosiaalihuuditukselle hoitajasuositukseksi 0,7. Vuonna 2001 Vaaraman johtama Stakesin tutkimusryhmä määritteli, että vanhusten erinomainen hoito vaatii 1,2 hoitajaa, hyvä hoito 0,8 hoitajaa, tyydyttävä 0,5, joka on nykyinen suositus.

Tänä vuonna [Puhemies koputtaa] tiedämme, että THL:n kyselyn mukaan 5 prosenttia hoitopaikoista ei täytä [Puhemies koputtaa] edes tuota suositusta. Eikö tämä asia laissa olisi si korjattava?

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoittelen, jos annoin sellaisen kuvan, että vanhuspalvelulaki olisi jotenkin täydellinen. Ei ole, ja siksi on aika päivittää tuota lakia, joka on nyt ollut noin viitisen vuotta voimassa. Yritin viestiä sitä, että lainsäädäntö ei anna minkäänlaista oikeutusta sellaisiin väärinkäytöksiin ja epäkohtiin ja tuomittaviin, moraalittomiin tekoihin, joita nyt tapauksina julkisuudessa kerrotaan.

Myös laatusuositukset, ei edes lain tasolla olevat laatusuositukset, ovat toimijoille velvoittavia, sekä siellä olevat tarkemmat reunaehdot ja käytänteet, mitä valtakunnallisesti edellytämme hyvältä hoivalta.

Hoitajamitoitus — tunnette kantani siihen — on tärkeä teema kaikkineen tuon vanhuspalvelulain päivittämisessä. Mutta samalla on väistämätöntä todeta, että se on osa isompaa kokonaisuutta, koska meidän on esimerkiksi aivan oikeasti ja perustellusti selvitettävä, miten hoidamme sen puuttuvan aukon, noin 4 000 hoitajaa kentälle, kestäväällä tavalla, niin että kaikki myös kykenevät [Puhemies koputtaa] sitten oikeasti lakia noudattamaan, jos sellaiseen päädytään.

16.25 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hoitajamitoitus on sellainen asia, että se ei kyllä tällä pelkällä 0,7-korotuksella ratkea, vaan tämä vaatii kokonaisuudistuksen ja pitkäjänteisen asiaan puuttumisen. Olisinkin kysynyt: minkälainen on se kokonaisuudistus, johon nyt tähdätään, ja mitkä ovat ne perusteet, joi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2018 vp

den pohjalta kestävää Suomea voitaisiin rakentaa niin, että meidän vanhusväestömme ja myös täällä eduskunnassa istuva, nopeaan tahtiin ikääntyvä porukka [Naurua] voisivat siten omana aikanaan olla turvallisella mielellä?

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla ministeriöstä tiedotimme hyvinvoinnin ja terveyden ministerityöryhmän esityksen siitä, mistä lähtökohdista virkavalmistelua tehdään seuraavalle hallitukselle, joka tästä isosta muutoksesta, lain päivityksestä, tekee ratkaisut. Totesimme viisi eri näkökulmaa: Ensinnäkin täällä jo mainitsemani ennaltaehkäisyn näkökulma, toimintakyvyn ylläpitäminen. Toisekseen henkilöstön määrä, osaaminen ja kohdentaminen sekä toisaalta osaajien tarve ottaen huomioon myös kotihoidon ja omaishoidon ratkaisut. Kolmanneksi hoidon laadun varmistamiseen liittyvät tekijät, kuten hoidon laadun mittarit ja indikaattorit sekä valvontaan — täällä paljon puhuttaneeseen valvontaan — liittyvä sääntely. Ja lisäksi kansalliset kriteerit palvelutarpeen arvioinnille, jotta tiedot ovat vertailukelpoisia. Ja viidenneksi tällä hetkellä lainsäädännössä olevat päällekkäisyydet vanhuspalvelulain ja sosiaalihuoltolain välillä, täydentäen sitä vielä sillä, että laatusuosituksissa olevia asioita nostetaan konkreettisesti pykälien, lain tasolle yhä velvoittavammasiksi.

16.27 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten äsken ministeri Saarikon vastauksesta kuulin, hallitus on ryhtynyt toimiin koko vanhuspalvelulain uudistamiseksi ja on tiedostanut sen, että ei ole olemassa yhtä taikalukua, jolla nämä ongelmat pystyttäisiin ratkaisemaan. Me olemme ennakkoluulottomasti suhtautumassa tähän hallituksen valmisteluun ja katsomme, mitä tuo asiantuntijavalmistelu tuo tullessaan. Mutta pääministeri Sipilä täällä kertoi, että kun sote-uudistus toteutettaisiin, niin nykyisen noin parinsadan toimijan sijaan olisi 18 toimijaa, joissa hankintaosaaminen, kilpailuttamisosaaminen, lakiosaaminen, sopimusosaaminen, valvontaosaaminen olisi vahvempaa.

Mutta kysyn, ministeri Saarikko: eikö sote-uudistuksen myötä myös se aivan oleellisesti muutu, että kun tulee valinnanvapaus — eli vanhuksat ja heidän omaisensa itse valitsevat sen laitoksen, johon menevät — niin se pakottaa palveluntuottajat panostamaan laatuun aivan eri tavoin kuin tänä päivänä?

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta on syytetty ratkaisusta, jota oppositio nimittää markkinamalliksi, ja olette puhuneet meidän avaavan markkinat. Se tuntuu eriskummalliselta maassa, jossa puolet ympärivuorokautisen hoivan vanhuspalveluista on jo yksityisten palveluntuottajien käsissä. Hallituksen sote-kokonaisuuden ja nykytilan välillä erona on ehkä kaksi keskeistä seikkaa. Ensinnäkin mainitut vahvemmat vastuunkantajat. Keskusteltuani kunnissa viranhaltijoina toimivien ammattilaisten kanssa, heistä moni on sitä mieltä, että taloudenpito ja kokonaisuuden hallinta — varsinkin, jos mukana on yksityisiä yrityksiä — ei ole välttämättä helppoa edes keskikokoisella kunnalla. Ja mitä tulee valinnanvapauteen, aivan kuten kysyjä totesi, sen lähtökohta on asiakkaan, palveluiden tarvitsijan tai hänen läheistensä, oman äänen parempi kuuluminen. Olen paljon miettinyt, että jos valinnanvapauslaki olisi voimassa, olisimmeko oikeasti katselleet sellaista palvelutuotantoa läheistemme kohtalona, vai olisimmeko äänestäneet jaloillamme toisenlaisen ratkaisun. Valinnanvapauslaki olisi tälle antanut mahdollisuuden.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2018 vp

16.30 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hallituksen kyselytunti, mutta sen verran nyt on pakko tuota edustaja Niikon puheenvuoroa korjata, että viime vaalikaudella säädettiin sosiaalidemokraattien johdolla vanhuspalvelulaki. Tällä vaalikaudella sitä heikennettiin. Yksikään sosiaalidemokraatti ei äänestänyt niiden heikennysten puolesta, toisin kuin edustaja Niikko [Mika Niikon välihuuto] ja jokainen perussuomalaisen kansanedustaja. Ja antoivatpa muuten myös tukensa hoitajien lomarahojen leikkauksille.

Arvoisa puhemies! Se, mikä tässä on nyt tärkeää — olen siinä mielessä samaa mieltä ministeri Saarikon kanssa — on, että nyt täytyy tehdä toimia, joilla vanhustenhoitoa laitetaan kuntoon. Mutta kysymys on, viekö tämä sote nyt tätä oikeaan suuntaan. Tästä valvonnasta, joka on tullut esiin, täytyy vielä todeta, että teidän esityksessänne todella todetaan, että ”valvontaan käytettäviä resursseja ei ole kuitenkaan mahdollista lisätä yksityisten palvelujen määrän kasvua vastaavasti”. Näin todetaan teidän omassa esityksessänne. Tämä on enemmän omaavalvonnan varassa. [Ben Zyskowicz: Asiakkaat valinnanvapaudessa valvovat, ja omaiset valvovat!]

Arvoisa hallitus, viime viikkojen esimerkkien valossa, [Puhemies koputtaa] onko mielestänne vanhustenhoidossa oikea suunta se, että lisää markkinoita ja lisää yritysten oma-
valvontaa, vai pitäisikö arvioida uudelleen?

16.31 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko puuttua vielä tähän valvonta-asiaan, kun tässä salissa toistuvasti sanotaan, että tämä uudistus heikentäisi valvontaa. Olen käynyt tarkasti läpi sen, että nämä, mitä viime viikkoina on tullut ilmi, ovat nykylainsäädännön mukaisia, sekä vanhuspalvelulain mukaisia että nykyisen kuntalain mukaisia, ja kun verrataan nykyistä kuntalakia ja sitä tulevaa maakuntalakia eli maakuntaa järjestäjänä, vahvempaa järjestäjänä, niin sillä tulevalla maakunnalla on paljon paremmat mahdollisuudet valvoa. [Välihuuto] — Kyllä on. Sillä on mahdollisuus muun muassa tarkistaa tilat, katsoa tarkasti. Jos niitä ei korjata, niin sillä on mahdollisuus keskeyttää toiminta. Nythän keskeyttämisen voi tehdä Valvira.

Toivon, että täällä luettaisiin myös tarkasti sitä, mitä se maakuntalaki itsessään pitää sisällään. Meillä on valvontaviranomaisena Luova, mutta sitten maakunnilla on myös erittäin jyvät keino puuttua näihin asioihin. Ja mitä tulee resursseihin, niin hallitushan on jo todennut sen, että tulemme korjaamaan näitä resursseja lisätalousarviossa lähiviikkoina.

16.32 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, onko näillä järjestäjillä nykyistä parempi mahdollisuus valvoa? Tässä teidän mallissanne maakunnilla on nykyisiä kuntia heikompi ote, koska te olette rakentaneet mallin niin, että kuka tahansa, joka täyttää kriteerit, on oikeutettu tuottamaan palveluja. On täysin selvää, että silloin sillä järjestäjällä on heikompi ote tuottajiin. [Ben Zyskowicz: Omaiset valvovat, kun on valinnanvapaus, edustaja Lindtman!]

Ja mitä tulee tähän valvontakysymykseen, luenpa, ministeri, toisen otteen teidän antamanne esityksen perusteluista: ”Lähtökohtaisesti arviointi tapahtuisi puhtaasti palvelun tuottajan ilmoittamien perustietojen perusteella, eikä viranomaisella olisi näitä tietoja ylittävää selvitysvelvollisuutta edellytysten täyttymisestä.” Tämä on teidän oma esityksenne, jonka olette eduskuntaan tuonut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2018 vp

Kysyn uudelleen: nyt viime viikkojen vanhuspalveluista nähtyjen räikeiden esimerkkien valossa, onko mielestänne oikea suunta rakentaa sote-uudistusta yhä enemmän yritysten omavalvonnan varaan ja enemmän markkinoiden varaan?

16.33 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kannattaa muistaa, että järjestäjä on se ydin, joka tuottaa sitä, tekee sitä, katsoo kokonaisuutta. Omavalvontaa tarvitaan aina, mutta omavalvonta on vain yksi osa. Ja jos te mietitte sitä ja katsotte, miten kunnat voivat tänä päivänä toimia, niin kunnathan eivät ole osanneet tehdä välttämättä sellaisia ostopalvelusopimuksia, joissa olisi otettu riittävällä tavalla laatua huomioon, ja he ovat olleet monella tavalla kädettömiä tilanteessa. Siitä kertoo se, että Valvira on nyt sitten puuttunut näihin tilanteisiin. [Vasemmalta: Uskomatonta!]

Mutta sen sanon, että siinä maakuntalaissa, jonka toin tänne kaksi vuotta sitten käsiteltäväksi, siellä 9 §:ssä sanotaan kyllä erittäin tarkasti se, mitkä oikeudet maakunnalla on, ja olennainen oikeus on se, että maakunta voi keskeyttää toiminnan omalla päätöksellään. Nykyään kunta ei pysty sitä tekemään.

16.34 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on otettu esille, että kunnilla on vastuu. Mutta kuntien on aika vaikea järjestää hyviä palveluita, kun heiltä on viety rahat, kuten demarit viime kaudella tekivät.

Ministeri Saarikko sanoi, että noin 50 prosenttia meillä on jo yksityisissä käsissä. Tämä on ihan totta. Jo Lipposen hallituksen aikana vuonna 2001, kun nämä Kela-korvaukset tulivat, sote-jättien sijoittajat innostuivat ja tulivat suomalaisille markkinoille. Tämä ei johtanutkaan terveeseen kilpailuun, että olisi terveesti kilvoiteltu, vaan se myös heikensi julkisen sektorin kykyä tarjota laadukkaita palveluita, koska he joutuivat kilpailemaan näiden sote-jättien kanssa. Tämä on pitkäaikainen ongelma. Ja nyt kysynkin: Mitä hallitus aikoo oikeasti tehdä, jotta tämä korjataan? Aiotteko te priorisoida suomalaisille vanhuksille rahoja? Aiotteko te palauttaa demarien leikkaamat tuet, jotta kunta voi järjestää niitä laadukkaita palveluita? Ja millä tavalla te aiotte puuttua nyt aidosti näiden sote-jättien ahneuteen [Puhemies koputtaa] ja heidän miljoonavoittoihinsa?

16.36 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me yritimme täällä hallituksen riveissä poimia sen ydinkysymyksen edustajan puheenvuorosta, ja kuntatalous oli ehkä toinen ulottuvuus, mutta pohditte tätä ahneutta ja yritysten vastuuta. Tällä kyselytunnilla useammat hallituksen ministerit ovat kertoneet ne toimenpiteet, joita on jo käynnissä ja joita voidaan tehdä. Omalta osaltani Valvira — nykyinen sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan keskeisin toimija aluehallintovirastojen ohella — käy tiivistä vuoropuhelua poliisin kanssa siitä, mitä edellytyksiä on rikosnimikkeiden täyttymiseen ja sitä kautta poliisille ilmoittamiseen ja rikosepäilyjen nostamiseen. Yksittäiset kansalaiset voivat myös toimia näin, mutta kun sen tekee valtiollinen institutio, valvontaviranomainen, perusteiden pitää olla kohdallaan. Pidän erittäin oikeutettuna, että näin tapahtuu, mikäli reunaehdot tutkinnalle täyttyvät. Ja jos on havaittavissa järjestelmällisempää toimintaa, kuulumme sisäministeri Mykkäselältä, mitä sellaisissa tilanteissa voidaan tehdä. [Puhemies koputtaa] Mutta lähtökohta on se, että valvonnan keinot ovat paljon kaikkea muutakin ennen rikosilmoitusta, [Puhemies: Aika!] ja on paikkoja, joissa onneksi ne ovat myös tehonneet esimerkiksi jo ennen toiminnan keskeyttämistäkin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2018 vp

16.37 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP, kyllä, viime kaudella vanhuspalvelulain kiristyksen myötä [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Parantamisen!] te vaikutitte siihen, että vanhusten pitkäaikaishoivan kriteereitä kiristettiin, ja sillä te säästitte 300 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Miksi tätä sote-uudistusta tehdään? Meillä on 75-vuotiaita tällä hetkellä 500 000 ja kymmenen vuoden päästä 800 000. Sote-uudistusta on yritetty 14 vuotta tavoitteena koko ajan parantaa peruspalveluita ja kohdentaa rahoitusta nimenomaan myös vanhuspalveluihin. Tässä ei ole onnistuttu, ja sen takia kunnilla on todella vaikeuksia rahoittaa vanhuspalveluita, ja sen takia nimenomaan nämä pörriäiset saavat tässä nykyisessä markkinamallissa rehvastella ja mennä. Siksi kysynkin: minkä ihmeen takia voi olla, että oppositio yrittää tässäkin tilanteessa estää tämän uudistuksen, joka olisi pitänyt jo saada aikaan? [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Arvoisa puhemies,! Kysyn ministereiltä: voitteko te selittää, miten tuo logiikka muuttuu näitten vanhuspalveluitten hankinnan myötä, jotta edes [Puhemies koputtaa] tämä sali ymmärtäisi, mitä he ovat estämässä?

16.38 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin tämä keskustelu, syyllisten etsiminen — me olemme varmaan kaikki syyllisiä tähän. Itse kaipaen Lahtista ja konekivääriä ja sitä, että mietitään ratkaisuja. Hallitus on tietenkin pohjittanut omalta puoleltani — kun vastaan hankintalaista, joka on ihan keskeinen — tätä hankintaosaamista kunnissa. Meistä aika moni on kuntapäättäjä, ja ei voi puhtain sydämin sanoa, että siellä on kaikki mennyt ihan niin kuin Strömsössä. [Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Mitä ministeri on tehnyt?] Varmaan on petrattavaa. KKV valvoo hankintalakia, hankintayksiköitä, ja se on tärkeä toimija tässä, ja yksi, missä on petrattavaa ja mikä on tosi tärkeää, on nyt se, että tämä kilpailuttamisen osaaminen paranee tässä maassa ja meidän kunnissamme. Se on keskeinen juttu, ja siinä KKV:n ja Kuntaliiton kanssa on tarkoitus viestittää kentälle, mitä me voimme tehdä tämän asian tilan parantamiseksi, onko se nyt sitten keinoverkoston käyttöä tai jotain muuta, hyvien käytäntöjen levittämistä joka puolelle. Etsitään mieluummin ratkaisuja kuin syytetään toinen toisiamme. [Eva Biaudet: Me tarvitaan nyt ratkaisuja, ottakaa niitä!]

16.39 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Zyskowitzille: Taikalukuja ei tietenkään ole olemassa, mutta on olemassa vähimmäismitoitus ja sitä kuvaava luku. Muut puolueet tässä nyt tällä hetkellä keskustelevat siitä, pitäisikö sen vähimmäismitoituksen luvun olla 0,7 luvun 0,5 sijaan ja pitäisikö se kirjoittaa lakiin. [Timo Heinonen: Kaikki puolueet keskustelivat!]

Arvoisa puhemies! Miten tämä nykyinen malli eroaa siitä, mihin hallitus on meidät siirtämässä? Tällä hetkellä jokainen päätös siitä, ulkoistetaanko jotain osaa vanhuspalveluista, ulkoistetaanko terveysasemia, on erillinen päätös, jossa harkintavaltaa käyttävät kuntapäättäjät ja sairaanhoitopiirien päättäjät. [Ben Zyskowitz: Lopputulos tiedetään!] On totta, että yksityisiä palveluntuottajia on jo paljon, mutta hallituksen mallin julkilausuttuna tavoitteena on markkinan kasvattaminen eli niitä tulee vielä enemmän, minkä lisäksi tätä harkintavaltaa ollaan kaventamassa eli laissa ollaan säätämässä maakunnille pakko ottaa käyttöön asiakasaseteitä, [Puhemies koputtaa] laajassa kategoriassa palveluita ja pakko tarjota henkilökohtaista budjettia vammais- ja vanhuspalveluissa. [Puhemies: Aika!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2018 vp

Arvoisa puhemies! Miksi hallitus on päätenyt tällaiseen pakkomalliin sen sijaan, että annettaisiin maakunnille harkintavalta itse päättää, [Puhemies koputtaa] haluavatko ne ulkoistaa ja missä laajuudessa?

16.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kollega Andersson, arvostan teitä kovasti, mutta nyt minun täytyy sanoa, että minä olen todella eri mieltä tästä asetelmasta esimerkiksi siinä, että te kuvaatte kuntapäättäjää jotenkin yliveritaiseksi ratkaisuisaan sen sijaan, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Ei, ei!] että me arvottaisimme jonkun arvon sille, että ihminen itse pääsee valitsemaan julkisen ja yksityisen palvelutuotannon välillä. Tällä hetkellähän kansalaisella, vanhuksella tai kenellä tahansa palveluiden käyttäjällä, tätä mahdollisuutta ei ole, koska ratkaisut esimerkiksi kaikesta ulkoistamisesta, kaiken siirtämisestä yksityiselle, ovat tehneet yksityiset kuntapäättäjät. [Kokoomuksen ryhmästä: Juuri näin!]

Samalla myös kuvaatte minusta erikoisella tavalla niiden noin 20 000 ikäihmisen elämää, jotka ovat yksityisissä hoivakodeissa, isompien tai pienempien yrittäjien paikoissa. Moni on onneksi myös tyytyväinen hoitoonsa, ja valitettavasti myös julkisella puolella kaikki eivät ole tyytyväisiä hoitoonsa. Maakunnan on, toden totta, tässä lainsäädännössä tarjottava asiakaseteleitä, mutta edustaja Andersson, ihmisen ei ole pakko niitä vastaanottaa, vaan hän voi hyödyntää julkisia palveluja aivan kuten tähänkin asti.

Kysymyksen käsittely päättyi.